

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, dnia 7 maja 2018 r.

**Zespół Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego**

VII.715.10.2019VII.715.10.2019.MM

Pan
prof. dr hab. Jerzy Miziołek
Dyrektor Muzeum Narodowego
w Warszawie
muzeum@mnw.art.pl

Szanowny Panie Dyrektorze,

na podstawie licznych doniesień medialnych Rzecznik Praw Obywatelskich powziął informację o zdjęciu z Galerii Sztuki XX i XXI Wieku w Muzeum Narodowym w Warszawie dwóch prac – „Sztuki konsumpcyjnej” Natalii LL oraz „Lou Salome” Katarzyny Kozyry. W wyniku protestów i wielu komentarzy opinii publicznej oba eksponaty mają zostać czasowo przywrócone do Muzeum. Niemniej sytuacja ta budzi uzasadnione wątpliwości z punktu widzenia konstytucyjnej zasady równego dostępu do dziedzictwa kulturowego oraz wolności twórczości artystycznej, zwłaszcza w kontekście planowanych zmian w Galerii Sztuki XX i XXI wieku.

Nie budzi wątpliwości, że dyrektor instytucji kultury, jaką jest Muzeum Narodowe w Warszawie, ma prawo do autonomicznego określania polityki wystawienniczej tej instytucji. Rzecznik ze zrozumieniem odnosi się również do konieczności wymiany eksponowanych w Muzeum Narodowym dzieł, która ma na celu udostępnianie zwiedzającym również obiektów znajdujących się aktualnie w archiwum Muzeum. Niemniej forma wycofania dzieł w niniejszej sprawie budzi poważne wątpliwości. Oba eksponaty stanowiły bowiem element wystawy stałej obecnej w Muzeum od kilku lat, a ich czasowe usunięcie nie było powiązane w żaden sposób ze zmianą tej wystawy.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 Konstytucji RP Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju. Należy zwrócić uwagę, że ustrojodawca posłużył się pojęciem „dobro kultury”, które ma szersze znaczenie niż pojęcie „zabytku” odnoszące się do przedmiotów przedstawiających określoną wartość historyczną. W doktrynie prawa wskazuje się, że pojęcie dóbr kultury obejmuje zatem „przedmioty, środki i wartości składające się na materialny dorobek narodu polskiego” (B. Banaszak, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 76.) Należy więc uznać, że ochroną na podstawie art. 6 Konstytucji RP są objęte dzieła artystyczne reprezentujące różne nurty w sztuce, w tym także dzieła o charakterze krytycznym i podejmujące kontrowersyjne tematy.

Obie artystki, których dotyczy niniejsza sprawa, mają ugruntowaną pozycję w historii polskiej sztuki współczesnej, a ich dzieła stanowią istotny element polskiego dziedzictwa kulturowego. Dlatego usunięcie wskazanych dzieł przez placówkę kultury o tak istotnym znaczeniu jak Muzeum Narodowe w Warszawie może zostać odebrane jako komunikat skierowany do artystów i opinii publicznej, że podejmowanie pewnych tematów w polskiej sztuce jest nieodpowiednie, a zatem może negatywnie wpływać na realizację wolności twórczości artystycznej zwłaszcza przez rozpoczynających karierę twórców.

Mając na uwadze powyższe, działając z upoważnienia Rzecznika, w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2018 r., poz. 2179), zwracam się do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w niniejszej sprawie i przedstawienie Rzecznikowi wyjaśnień.

Łączę wyrazy szacunku

Mirosław Wróblewski

Dyrektor Zespołu

/-podpis elektroniczny/